

řečeno v nastolení nových finančních vztahů, kdy kapitál plyne z východu na západ, resp. z Číny do USA, zatímco do nedávna tomu bylo naopak. Ve výsledku se dozvídáme, že Čína je závislá na USA a USA jsou závislé na Číně.

Kniha Nialla Fergusona *Vzestup peněz. Finanční dějiny světa* je poučná a čtivá, svým stylem je přístupná širokému spektru čtenářů, a lze ji proto přes výše uvedené poznámky doporučit. *Jana Musilová*

Radoslav Večerka: Opera Slavica et Palaeologia Minora

Edd. Jan Dvořák, Petr Malčík. Brno, Host 2011 (Studie osobností brněnské lingvistiky III), 238 s., ISBN 978-80-7294-478-1

K zavedení inventáři vědeckých knihoven již tradičně patří výbory z díla. Nejprve proto, že takto strukturované publikace shromažďují porůznu rozptýlené a neřídko obtížně dostupné texty, a dále proto, že soubor úvah může být cestou k citlivějšímu pochopení autora a jeho názorové dílny. Do této vybrané společnosti nyní přibyl svazek prací Radoslava Večerky (1928), brněnského slavisty, jenž se v šedesátých letech zapojil do vědecky závažné diskuse nad místem Velké Moravy v písemné a duchovní kultuře knížecích Čech a vydobyl si respekt u takových autorit, jakými byli František Graus nebo Zdeněk Fiala.

Ediční dvojlístek, jmenovitě Jan Dvořák a Petr Malčík, stanul před problémem, co vybrat z bohaté Večerkovy tvorby. Volba padla na studie, které se z různých příčin nedočkaly zvláštního vydání. Redakce se posléze shodla na osmnácti příspěvcích, jejichž tematické pole zahrnovalo slovanskou komparatistiku, staroslověnskou morfosyntax, staroslověnské redakce a konečně dějiny slavistiky. K historickým vědám mají nejbliže poslední okruhy, do nichž byl vřazen výklad ke kořenům charvátské církevní slovanštiny (s. 175–180), odtud lze putovat za poznáním jazykové formy starobulharského centra v Přeslavi (s. 181–188) nebo si připomenout paleoslavistický odkaz Josefa Vašici (s. 191–213), osudy první české gramatiky z roku 1533 (s. 215–223) a Jana Husa coby předchůdce slavistiky (s. 225–231).

Nenápadná grafická úprava, vkusně odlehčený životopis, ale nejvíce samotné texty prozrazují, že výbor byl připraven s velikou péčí a osobním zaujetím. Nejen že se editoři museli vyrovnat s typograficky náročnými texty a že dle vlastního přiznání proěřovali dílčí odkazy na prameny a literaturu, ale v doslovu vypočetli i všechny zásahy a výsledek nechali podrobit recenznímu řízení. Vzdali tak hold lepším časům brněnské slavistiky a s blížícím se výročí příchodu Konstantina a Metoděje na Moravu (2013) nevědomky vznesli otázku, zda historická slavistika sleduje názorové posuny ve středoevropské mediévistice a zda ještě lze počítat s jejím vstupem do nově otevřené rozpravy. *Martin Wihoda*

Karol Bílek: Archivář František Dvorský a Sobotka. Nejen Čtyři ze Sobotky

Sobotka, Městské kulturní středisko Sobotka 2010 (Knihovnička Českého ráje – Sobotka, II. řada, sv. 4), 84 s., ISBN 978-80-254-6832-6

František Věnceslav Jeřábek, Josef Ladislav Turnovský, Václav Šolc, Fráňa Šrámek – se jmény těchto významných literátů bývá spojováno město Sobotka, a to zejména od vydání sborníku *Čtyři ze Sobotky* (Praha, F. Borový 1937, red. Josef Knap). Zásluhou místních zájemců o historii a badatelů, kteří cítí sounáležitost s regionem, se daří oživit povědomí o minulosti města a okolí a zabydlovat ji dalšími významnými osobnostmi zašlých dob, jejichž životní běh se protkl s touto oblastí. Jedná se o jména někdy zapomenutá, jindy sice známá, ale ztratit v řeci času a zapomnění svou dřívější vazbu k městu. Významný archivář, historik a kulturní organizátor Karol Bílek je sám věrným Sobotákem a patří k nadšencům, věnujícím nejednu volnou chvíli dějinám své „malé vlasti“. V anotované publikaci sáhl tento pracovník Literárního archivu Památníku národního písemnictví v Praze pro téma tak říkajíc „do vlastního hnízda“ – do obce archivářské. Pro čtenáře objevuje osobnost ředitele Archivu země české Františka Dvorského (3. 10. 1839 Sobotka – 28. 10. 1907 Praha).

Autor publikace shromáždil snad všechny dostupné archivní prameny a od-

bornou literaturu k postavě, jež se ocitla v centru jeho zájmu. Karol Bílek stopuje kořeny starobylých soboteckých rodů Dvorských a Šolců, provází Františka Dvorského dětstvím a mládím, a především roky gymnaziálních studií, jež trávil v Mladé Boleslavi a v Jičíně. Gymnázium nedokončil, opustil je v kvintě. Léta 1857–1862 v jeho životopise zůstávají zatím „bílým místem“, o jehož částečné zaplnění se zasloužil Karol Bílek objevem a zmapováním spolupráce Dvorského s časopisy *Čas a Lumír* na počátku 60. let. Od března 1863 začal Dvorský působit v Archivu země české, zřízeném v předchozím roce. Zde nakonec pracoval až do listopadu 1903, od roku 1892 zaujímal post ředitele archivu. Bílkův text podrobně komentuje odbornou práci Františka Dvorského a s ní spjatou publikační činnost. Nezastírá ani osobní a odborné spory, jež propukly na konci 19. století v Zemském archivu v Praze, a které podle autora anotované publikace souvisely především s kariérami ambicemi podřízených archivářů (do sporu se s Dvorským dostali například Kamil Krofta či Jan Bedřich Novák) i s veřejnou činností Dvorského a jeho politickou orientací (viz s. 27).

V mnoha směrech objevná je kapitola mapující literární a společenskou činnost Františka Dvorského. Podává pestrý obraz jeho práce ve spolcích. Z jeho literární činnosti právem vyzvedává dodnes ceněné výsledky jeho bádání o Albrechtu z Valdštejna (srov. s. 36–38). Na konci práce nalezneme čtenář kapitoly věnované rodinným poměrům Dvorského a jeho vztahu k Sobotce, který trval (respektive se po čase obnovil) i po jeho odchodu do Prahy. V roce 1882 byl například vyvolen, aby přednesl slavnostní projev na prvním sjezdu rodáků a přátel města Sobotky. Závěrečnou pasáž potom věnuje Karol Bílek mapování mizejícího povědomí o práci a životě Dvorského. Bílkův názor, že dosud nebylo objektivně zhodnoceno dílo Františka Dvorského a některých jeho současníků (konec konců to platí i o jeho předchůdci ve funkci ředitele Archivu země české, Antonínu Gindelym), je třeba zaregistrovat jako podnětnou výzvu k dalším výzkumům a diskusím.

Práce Karola Bílka imponuje množstvím shromážděné faktografie, v níž se

ovšem autor „neutopil“. Ve své rozsahem útlé a graficky hezky vyvedené knižce podal promyšlený výklad životní dráhy jednoho z významných archivářů a historiků, literátů a osvětových pracovníků druhé poloviny 19. století. Řada otázek, které Bílek před čtenáře staví, má význam obecnější. Budou doceněny především odborníky znalými dějin české historiografie a archivnictví. Publikace je vybavena v podstatě úplnou bibliografií Františka Dvorského (tituly jsou seřazeny v abecedním pořádku podle názvů příspěvků, nikoli chronologicky, což by asi bylo praktičtější) i jmenným a místním rejstříkem. Jsem přesvědčen, že se stane vítanou pomůckou pro historiky, encyklopedisty, archiváře a v neposlední řadě pro zájemce o dějiny města Sobotky. Představitel tohoto města je třeba ocenit, že přispěli k vydání svým obsahem mimořádné publikace – v našich poměrech to zdaleka není samozřejmé. *Jiří Krěstán*

Eva Frimmová a kol.: Přínos Imricha Kotvana do oblasti kultúrnej historie Bratislava, Historický ústav SAV 2010, 379 s., ISBN 978-80-970506-7-2

K příležitosti 100. výročí narození Imricha Kotvana (1910–1984), významného badatele v oblasti knižní kultury, vydal Historický ústav SAV v Bratislavě pod vedením Evy Frimmové, dcery zmíněného badatele, která svými výzkumy kráčí v jeho šlépějích, sborník, který se určitě stane podnětným i pro naše specializovaná pracoviště k výzkumu prvotisků.

V úvodu sborníku hodnotí přínos Imricha Kotvana širěji pro výzkum slovenských dějin (byl i významným badatelem období osvícenectví) dva z jeho současných pokračovatelů, Miloš Kovačka a Kamila Fircáková. Naznačují Kotvanův skutečně mezinárodní rozměr, neboť shodou okolností v době, která nepřála těm, kdož nestáli „v jedné frontě“, byl pro své hluboké odborné znalosti spolupracovníkem mezinárodního projektu *Gesamtkatalog der Wiegendrucke*, iniciovaného německou státní knihovnou v Berlíně. Jeho mimořádný přínos na poli knižní kultury spočívá v organizační rovině ve vybudování specializovaného pracoviště, Kabinetu rukopisů,